

Autor fenomenálnej série Nadácia

ISAAC ASIMOV

POD HOLÝM
NEBOM

TRETIA KNIHA SÉRIE ROBOT

Ljndeni

Pod holým nebom

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Lindeni

Isaac Asimov

Pod holým nebom – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2022

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA

**POD HOLÝM
NEBOM**

ISAAC ASIMOV

POD HOLÝM
NEBOM

Z angličtiny preložil Patrick Frank

Ljndeni

*Noreen a Nickovi Falascovcom
za to, že ma pozvali;
Tonymu Boucherovi
za to, že ma predstavil;
a tiež stovke nezvyčajných hodín.*

OBSAH

1	OTÁZKA	11
2	PRIATEĽ	27
3	OBEŤ	41
4	ŽENA	55
5	ZLOČIN	66
6	TEÓRIA	77
7	LEKÁR	92
8	VESMÍRAN	105
9	ROBOT	119
10	KULTÚRA	130
11	FARMA	143
12	STRELA	156
13	ROBOTIK	171
14	MOTÍV	183
15	PORTRÉT	195
16	RIEŠENIE	210
17	STRETNUTIE	223
18	ODPOVEĎ	238

OTÁZKA

Eliáš Baley zanovito bojoval s panikou.

Zbierala sa v ňom prinajmenšom dva týždne. Rástla a silnela už od momentu, keď ho zavolali do Washingtonu a chladne mu oznámili, že ho prekladajú na iné pôsobisko.

Poriadne ho vyviedlo z miery už samotné predvolanie. Prišlo bez vysvetlenia, ako strohý rozkaz, a to bolo zlé. Navyše tam aj naspäť mal cestovať lietadlom a to bolo ešte horšie.

Čiastočne to spôsobovala nervozita, aká prichádza s každým nečakaným predvolaním, a čiastočne predstava samotného letu. To by však stále bol iba nepokoj, ktorý sa dá ľahko potlačiť.

Koniec koncov, lietadlom cestoval už štyrikrát – raz dokonca cez celý kontinent. Takže aj keď lietanie nikdy nie je príjemné, aspoň nepredstavovalo úplný krok do neznáma.

Vyvažoval to fakt, že cesta z New Yorku do Washingtonu takto potrvá iba hodinu. Odlieta sa z newyorskej Dráhy č. 2, ktorá je ako všetky oficiálne letiská poctivo uzavretá a otvára sa atmosfére len po tom, čo stroj naberie letovú rýchlosť. Pristáť mali na washingtonskej Dráhe č. 5, ktorá sa teší podobnej ochrane.

Okrem toho dobre vedel, že v lietadle nebudú okná. Bude tam kvalitné osvetlenie, znesiteľná strava a všetko na spríjemnenie cestovania. Rádiovo ovládaný let prebehne hladko a po štarte už takmer ani nepocítia, že sa rútia prázdnotou.

Takto to vysvetľoval aj sebe, aj svojej žene Jessie, ktorá ešte nikdy neletela a k takýmto veciam sa stavala s nefalšovanou hrôzou.

Pýtala sa ho: „Ale mne sa nepáči, že máš ísť lietadlom. Prečo nemôžeš skrátka nasadnúť na expres?“

„Lebo tak by to trvalo desať hodín,“ odvetil s kyslým výrazom v tvári. „A tiež preto, lebo som člen policajného zboru a musím poslúchať rozkazy. Aspoň teda ak si chcem udržať klasifikáciu C-šesť.“

Proti tomu sa nedalo namietat.

Preto sa nakoniec usadil v lietadle a uprel oči na pás textu, ktorý sa hladko a neprestajne odvíjal na zariadení vo výške očí. Mesto bolo na túto službu hrdé – poskytovalo cestujúcim správy, reportáže, humorné články, trochu vzdelávania a občas aj beletriu. Hovorilo sa, že raz ich prevedú aj na film, lebo s čítačkou na očiach sa človek ešte lepšie odpúta od bezprostredného okolia.

Baley upieral zrak na text nielen preto, aby zabudol na okolie, ale aj zo slušnosti. V lietadle boli ďalší piati cestujúci (to si nemohol nevšimnúť) a každý z nich mal právo na súkromie kvôli úzkosti a strachu, ktoré pramenili z jeho povahy a výchovy.

On sám by rozhodne nechcel, aby niekto zasahoval do jeho neistoty. Nechcel cudzie pohľady na biele hánky rúk, ktorými zvieral opierky, ani na vlhké škvrnny, čo na nich ostanú po jeho dlaniach.

Hovoril si: Som tu uzavretý. Lietadlo je vlastne také mesto v malom.

Nedokázal však oklamať sám seba. Naľavo bol tenký oceľový plášť. Mohol sa ho dotknúť lakťom. No a za ním nič...

Teda, vzduch. Akurát, že to je rovnaké ako nič.

Tisíc kilometrov jedným smerom, tisíc druhým. Ešte aj nadol to budú dva či tri kilometre.

Takmer až ľutoval, že sa nemôže pozrieť na vrcholy podzemných miest, ktoré mívajú: New Yorku, Filadelfie, Baltimoru, Washingtonu. Predstavoval si zvlnené komplexy nízkych kupol, ktoré nikdy nevidel, no vedel, že tam sú. No a pod nimi sa pol druha kilometra do hĺbky a tisíce kilometrov na všetky strany rozprestierali mestá.

Ich nekonečné chodby sú ako úle – plné ľudí, bytov, komunitných jedální, fabriek, expresov – a vyžaruje z nich slastné pohodlie ľudského sídla.

Miesto nich sa však teraz ocitol v kovovom projekte, čo sa rútil prázdnotou.

Triasli sa mu ruky. Nútil sa sústrediť na nekonečný prílev slov a trocha sa do nich začítať.

Práve bežala poviedka o skúmaní galaxie. Samozrejme, hrdinom v nej bol pozemšťan.

Otrávene si zamrmlal a hneď nato zadržal dych, pretože tak nehanebne vydával zvuky.

Samozrejme, tá predstava je neskutočne trápna. Podlihuje sa detinskej mentalite so snami o tom, že pozemšťania ovládnu vesmír. Skúmanie galaxie! Tá je pre nich absolútne nedostupná. Zablokovali im ju Vesmírania, ktorých predkovia sa usídlili na Vonkajších svetoch, a keď im tam bolo dobre, začali brániť v príchode ďalším. Zem aj so svojimi vzdialenými príbuznými nechali v izolácii. Zvyšok dokonala pozemská mestská civilizácia, ktorá uväznila obyvateľov v mestách. Nedržia ich tam kovové steny, ale strach z otvorených priestranstiev, ktorý im bráni vyjsť hoci len do poľnohospodárskych a ťažobných oblastí na vlastnej planéte. Ani tam sa už neodvážia a miesto seba musia posielat robotov.

Trpko si pomyslel: Jozafát! Ak sa nám to nepáči, tak s tým máme niečo robiť, a nie strácať čas falošnými rozprávkami!

V skutočnosti sa s tým však nedalo robiť vôbec nič a on to vedel.

Lietadlo pristálo, Baley aj ostatní vystúpili a rozišli sa na všetky strany bez toho, aby sa na seba čo i len raz pozreli.

Pohľad na hodinky mu prezradil, že má čas na občerstvenie, kým sa vyberie expresom na ministerstvo spravodlivosti. Bol rád, že je už zase v bezpečí. Hlasy a zvuky života, obrovské klenuté priestory letiska s chodbami na rôzne poschodia aj všetko ostatné, čo tu videl a počul, mu dávalo pocit istoty. Konečne bol znova v hrejivých útrobach mesta. Spláchlo to z neho všetku úzkosť a na dokonanie tohto efektu už potreboval iba krátku sprchu.

Cudzí človek musí mať na použitie miestnych hygienických zariadení špeciálne povolenie, no jemu stačilo predložiť cestovný doklad. Dostal doň pečiatku a s ňou aj nárok na oddelenú kabínku (s presne vyznačeným dátumom, aby sa to nezneužívalo) a krátke inštrukcie, ako sa dostane na príslušné miesto.

Vďačne vychutnával pásy pod nohami. Pripadalo mu priam luxusné, ako môže prechádzať na čoraz rýchlejšie a rýchlejšie, až kým sa nedostane na taký, z ktorého sa nasadá na expres. Bez problémov doň nastúpil a našiel si miesto na sedenie, na ktoré mal s momentálnou klasifikáciou plné právo.

Nebola špička, a tak sa našlo hneď viacero voľných miest. Ani kúpeľňa v určenom hygienickom zariadení nebola príliš plná. Dostal v nej slušnú kabínku s práčkou, ktorá fungovala presne tak, ako mala.

Keď k svojej spokojnosti využil celý prídel vody a mal aj očistené šaty, bol pripravený ísť na ministerstvo. Napriek všetkému sa cítil priam úžasne.

Štátny tajomník Albert Minnim bol drobný, kompaktný muž s červenkastou pleťou, prešedivenými vlasmi a uhladeným mäkkým telom. Vyžarovala z neho čistota a voňal po toniku. Všetko to hovorilo o príjemných aspektoch života tých, ktorí sa prebojujú na vyššie priečky administratívneho rebríčka.

Eli sa v porovnaní s ním cítil bledý a kostnatý. Neprijemne si uvedomoval, aké má veľké ruky, hlboko vpadnuté oči a pôsobí zbytočne drsným dojmom.

Minnim sa ho srdečne opýtal: „Fajčíte?“

„Iba fajku, pán štátny,“ odvetil Baley.

Hneď ju aj vytiahol a tajomník stiahol ruku s ponúkanou cigarou.

Ihneď to oľutoval. Cigara je lepšia ako nič a takýto darček by sa mu páčil. Ani potom, čo mu spolu s povýšením z C-5 na C-6 zvýšili prídel tabaku, sa nedalo povedať, že by sa topil v zásobách.

„Pokoje si zapáľte,“ vyzval ho Minnim a s otcovskou trpezlivosťou počkal, kým si do fajky napchá presne odmerané množstvo tabaku a zavrie ju poklopom.

Eli sa ozval s očami sklopenými k fajke: „Nepovedali mi dôvod, prečo ma voláte do Washingtonu, pán štátny.“

„Viem,“ prikývol tajomník s úsmevom. „Ale hneď to napravíme. Dočasne vás prekladáme na iné pôsobisko.“

„Mimo New Yorku?“

„Celkom mimo.“

Baley podvihol obočie a zatváril sa zamyslene. „Na ako dlho, pán štátny?“

„To ešte neviem.“

Baley si uvedomoval výhody aj nevýhody dočasného prevelenia. Tam, kam ho pošlú, bude mať vyššiu klasifikáciu ako na domácej pôde. Na druhej strane sa však nedá čakať,

že dovoľia spolu s ním cestovať aj Jessie a ich synovi Bentleymu. Doma v New Yorku sa o nich nepochybne dobre postarajú, ale Baley bol domácky typ a nepáčila sa mu predstava odlúčenia od rodiny.

Prevelenie znamenalo špeciálnu úlohu, čo bolo dobré, no aj vyššiu zodpovednosť ako za bežných okolností, čo už zase také dobré nebolo. Nie tak dávno prežil zodpovednosť za vyšetrovanie vraždy jedného Vesmírana za vonkajšou stenou New Yorku. Ani trocha ho netešilo, že by mal znova vyfasovať čokoľvek, čo by sa k tomu hoci len približovalo.

Opýtal sa: „Poviete mi, kam ma posielate? Aká je povaha tej práce? O čo presne tu ide?“

Snažil sa odhadnúť, ako ďaleko asi bude to tajomníkovo „celkom mimo“, a v duchu uzatváral stávky, kam ho asi pošlú. „Celkom mimo“ New Yorku znelo dosť hrozivo, a tak premýšľal: Kalkata? Sydney?

Potom si všimol, ako opatrne Minnim vyberá a zapaluje cigaru.

Napadlo mu: Jozafát! On má problém povedať mi to! Nechce sa mu do toho!

Tajomník si potiahol z cigary, vypustil z úst dym, chvíľu ho sledoval a potom oznámil: „Ministerstvo spravodlivosti vás dočasne preveľuje na Solariu.“

Baley niekoľko momentov márne tápal: Solaria, Solaria... V Ázii? V Austrálii...?

Potom sa zdvihol zo stoličky a napäto zastonal: „Myslíte na jeden z Vonkajších svetov?“

Minnim sa mu vyhýbal pohľadom. „Presne tak.“

Baley vyhlásil: „Ale to je vylúčené! Na žiadnom z Vonkajších svetov pozemšťana neprijmú!“

„Okolnosti vedia kadečo zmeniť, detektív Baley. Na Solarii došlo k vražde.“

Automaticky mu vykrútilo pery do napätého úsmevu. „To je trocha mimo našej jurisdikcie, nemyslíte?“

„Vyžiadali si našu pomoc.“

„Našu? Zo Zeme?“ Baley bol zmätený. Nechcelo sa mu to veriť. Predstava, že by niektorý z Vonkajších svetov hľadel na zaznávanú materskú planétu s čímkoľvek iným ako pohrdaním alebo v najlepšom prípade s povýšeneckou trpezlivosťou, bola jednoducho nemysliteľná. Žiadajú nás o pomoc?

„Zo Zeme?“ zopakoval.

„Je to nezvyčajné,“ pripustil tajomník, „ale je to tak. Žiadajú, aby sme to dali vyšetriť pozemskému detektívi. Rieši sa to cez diplomatické kanály na najvyššej úrovni.“

Eli si zase sadol. „Ale prečo ja? Už nie som najmladší. Mám štyridsaťtri rokov a k tomu aj ženu s deckom. Nemôžem len tak odletieť zo Zeme.“

„Nedali nám na výber, pán detektív. Vyžiadali si práve vás.“

„Mňa?!“

„Detektíva v civile Eliáša Baleyho, klasifikácia C-šesť, newyorská mestská polícia. Presne vedeli, koho chcú. Iste chápete prečo.“

Baley zanovito povedal: „Nemám na to dostatočnú kvalifikáciu.“

„Oni si myslia niečo iné. Zjavne sa k nim donieslo, ako ste riešili tú vraždu Vesmírana na Zemi.“

„Musia si ma s niekým mýliť. Možno im to pripadá lepšie, ako to v skutočnosti bolo.“

Minnim iba pokrčil plecami. „Tak či onak, vyžiadali si menovite vás a my sme súhlasili. Ste prevelený na nové pôsobisko. Administratívne je to už vybavené, takže odchádzate. Manželka a dieťa budú počas vašej neprítomnosti požívať všetky výhody kvalifikácie C-sedem, na ktorú vás povyšujeme na čas výkonu mimoriadnej služby.“ Veľavravne sa

odmlčal. „Uspokojivé splnenie povinností môže znamenať, že toto povýšenie vám už ostane natrvalo.“

Na Eliho sa to dialo prirýchlo. Nič z toho predsa nemôže byť pravda! On predsa nemôže odísť zo Zeme! Vari to nechápú?

Hlasom, ktorý aj jemu samému znel neprirodzene, sa spýtal: „O akú vraždu ide? Za akých okolností? Prečo ju nemôžu vyšetrovať sami?“

Tajomník si poctivo upravenými prstami napravil niekoľko predmetov na stole a pokrútil hlavou. „O prípade neviem vôbec nič. Okolnosti nepoznám.“

„A kto ich teda pozná? Azda nečakáte, že tam pocestujem naslepo?“ Zúfalý vnútorný hlas k tomu dodal: Ja predsa nemôžem odísť zo Zeme!

„Nevie o nich vôbec nik. Aspoň teda nikto na Zemi. Solarijčania nám ich neprezradili. Vašou úlohou je zistiť, čo je na tom prípade také dôležité, že na vyšetrenie potrebujú človeka zo Zeme. Presnejšie povedané, je to jedna z vašich úloh.“

Baley bol dosť zúfalý na to, aby sa opýtal: „A čo ak odmietnem?“

Samozrejme, odpoveď poznal aj sám. Presne vedel, čo znamená deklasifikácia nielen preňho, ale najmä pre jeho rodinu.

Minnim o deklasifikácii nehovoril. Miesto toho jemne povedal: „Nemôžete to odmietnuť, pán detektív. Máte úlohu a musíte ju splniť.“

„Pre Solarijčanov? Kašľať na nich!“

„Pre nás, Baley. Pre nás.“ Tajomník sa na chvíľu odmlčal. „Viete, aké je postavenie Zeme vo vzťahu k Vesmíranom. Nemusím vám to vysvetľovať.“

Baley to vedel rovnako ako všetci ostatní na Zemi. Päťdesiat Vonkajších svetov, ktoré všetky dokopy nemajú ani toľko obyvateľov, čo samotná Zem, disponuje možno stonásob-

ne vyšším vojenským potenciálom. Ekonomika ich riedko osídlených svetov stojí na pozitronických robotoch a na jedného obyvateľa produkujú tisícnásobne viac energie ako pozemšťania. No a práve objem energie na hlavu určuje vojenský potenciál, životnú úroveň aj všetko ostatné.

Minnim pokračoval: „Jeden z faktorov, ktorý nás drží v tejto nezávideniahodnej pozícii, je neznalosť. Nevedomosť. Vesmírania o nás vedia všetko. Posielajú na Zem misie, to predsa viete. My o nich však vieme len to, čo nám sami povedia. Nik zo Zeme sa o žiadny z Vonkajších svetov ani neobtreľ. Vy budete výnimkou.“

Baley začal: „Ale ja nemôžem...“

Tajomník zdôraznil: „Musíte. Budete tam mať jedinečné postavenie. Priletíte na Solariu na ich pozvanie a urobíte prácu, o ktorú vás žiadajú. Keď sa vrátite, prinesiete nám na Zem dôležité informácie.“

Eli si ho vážne premeral. „To mám akože robiť pozemského špióna?“

„O žiadnej špionáži nie je reč. Nemusíte robiť nič, o čo vás nepožiadajú. Stačí, keď pritom budete mať oči poriadne otvorené. Pozorujte! Pozemskí špecialisti môžu neskôr analyzovať a interpretovať vaše postrehy.“

Baley povedal: „Predpokladám, že ide o nejakú krízu, pán štátny.“

„Prečo si to myslíte?“

„Poslať človeka zo Zeme na Vonkajší svet je riskantné. Vesmírania nás nenávidia. Mohol by som vyvolať medzihviezdny incident. Pozemská vláda by sa tomu mohla ľahko vyhnúť – stačí ma tam nevyslať. Môže trebárs povedať, že som chorý. Vesmírania majú patologický strach z chorôb. Ak sa dopyčujú, že nejakú mám, nebudú ma chcieť za žiadnych okolností.“

„Navrhujete, aby sme ich podviedli?“ opýtal sa tajomník.

„Nie. Keby vláda nemala žiadny iný dôvod na moje vyslanie, vymyslela by niečo iné aj bez mojej pomoci. Z toho vyplýva, že otázka získavania informácií musí byť životne dôležitá a z toho zase, že musí ísť o niečo oveľa vážnejšie. Inak by to nestálo za toľké riziko.“

Tak trochu čakal výbuch hnevu. Vlastne by ho aj privítal, lebo by sa ním uvoľnilo nahromadené napätie. Minnim sa však len mrazivo usmial a povedal: „Zdá sa, že hneď vidíte do hĺbky. Asi sa od vás ani iné nedalo čakať.“

Potom sa naklonil cez stôl k Baleymu. „Túto informáciu nesmiete rozoberať s nikým, ani s najvyššími vládnymi predstaviteľmi. Naši sociológovia došli k istým záverom o dnešnej situácii v galaxii. Na jednej strane stojí päťdesiat Vonkajších svetov s nedostatkom obyvateľov, prebytkom robotov, ohromnou mocou a ľuďmi, ktorí žijú zdravo a veľmi dlho, na druhej zase my s preľudnenými mestami, nedostatočným technologickým rozvojom a krátkym životom pod ich nadvládou. Takáto situácia je nestabilná.“

„Dlhodobu sa to dá povedať o všetkom.“

„Táto je nestabilná aj krátkodobu. Máme nanajvýš sto rokov. Nás osobne táto situácia prežije, to je isté, ale máme deti. Skôr či neskôr budeme pre Vonkajšie svety znamenať priveľké nebezpečenstvo na to, aby nás nechali žiť. Na Zemi je osem miliárd ľudí, ktorí nenávidia Vesmíranov.“

Baley podotkol: „Vesmírania nám bránia v prístupe ku galaxii, všetok obchod riadia v svoj prospech a správajú sa k nám pohrdavo. Čo by čakali? Vďaka?“

„To je pravda a nedá sa to zmeniť. Revolta, jej násilné potlačenie, ďalšia revolta – a to všetko do sto rokov. Nakoniec vyhubia všetok život na Zemi. Aspoň tak to odhadujú naši sociológovia.“